

zaponni o sESP-? Com que això resta encara prou arbitrari, assagem quelcom més.

Hem trobat ja un gran nombre de NLL veïns (*Ans*, *Enseu*, *Ansui* etc.) formats amb el bc. *antzu* 'cabra, cabrit, anyell', 'estèril'. I el bc. AGIN 'operari, el qui treballa', ha format diversos descendents toponímics pirinencs, amb el seu derivat en *-tza*: AGINTZA, ètimon entre altres de l'arag. *Ainsa*, i de *La Guinsa* de Taüll, Vall de Boí (TVBoí II, 1). Podríem suposar un compost ANTZU-AGIN-TZE amb el sentit d'escorxadador de cabrits o anyells' o 'assaonador de pells d'ovella', que convindria bastant a les realitats pastorals de la vall. *Ensagens*: evolució fonètica planera *Ansagense* > *Ensagens*, reduint-se la inicial *Ans-*, inaccentuada, a *Ens-* molt més corrent (recordem la vacil·lació *Ansalonga*/*Ensalonga*, *Angonella*/*Engonella* que hem vist en l'article d'aquests dos NLL andorrans).

Però segurament la cosa més distintiva d'*Ensagens* és la petita plèiade d'estanys que hi he assenyalat. Això ens recorda el bc. *aintzi* «aguazal, cenagal» (Mitxelena, *Apell.*, § 19), que també apareix reduït a *antzi* en noms bascos. Justament hem vist en els art. respectius, que aquest mot basc és l'arrel més probable, o molt possible, d'*Anserall* (25 k. al SE. d'*Ensagens*), de *Xerallo* i àdhuc d'*Enseu* (infra) i potser l'andorrà *Aixirivall* (tots ells en paisatge d'aigua i de fondes valls). Podem, doncs, suposar un derivat o compost bascoide de *aintzi*: car GIN és sufix general de noms bascos d'agent; o bé amb l'*agint-tze* que acabem de comentar: AINTZI-AGINTZE o AINTZI-GINTZE l'obrador dels estanys' seria un bon nom de les cabanes on els pastors deuen aprofitar les pells o escorxar les carns del bestiar.

Com que a Mallorca no podem esperar un germà aborigen del nostre nom, un Morell d'*ənsəžənt*, nom d'un dels establits en què s'ha dividit la possessió de Morell, te. Pollença (XLII, 5.10) suposo que ha de venir del nom d'algun andorrà heretat a Mallorca.

Ensalot i *Ensegur*, V. En- aglutinat

ENSENISMA, Pla d'~

A l'Alta Cerdanya, en el terme d'Angostrina, és dalt del serrat que domina Angostrina per l'ENE., a l'esquerra de la Ribera d'Angostrina.

PRON.: *ənsənimə* a Llúvia i a Angostrina; *ənsənimə* a Targasona, a Enveig i un altre inf. d'Angostrina (xxiii, 103.72, 102.10).

Visitat personalment l'estiu de 1960, vaig veure que és un planell de carena clafert de clapers de rocs: em semblà que en part podien ser restes de poblats megalítics i prehistòrics: llec com sóc en la matèria és una impressió que no és menyspreable ni val gaire; he sabut que s'han fet troballes d'aquesta edat en aquest tros de Cerdanya, però he escrit i demanat més informes sobre això, entre altres coses, als amics Antoni Cayrol (1962), J. Tocabens, R. Gual i P. Ponsich,

sense obtenir cap resposta. Valgui, doncs, el que pugui dir en aquest article sobre aquest NL tan important, que he estat el primer d'assenyalar.

MENCIÓ ANT. Només una i tardana. 1345: «... al tossal d'*Ensenirma*» (Alart, *InvLC*, s. v. *tossa*, 147). Aquesta *-r-* és forçosament secundària: car el canvi de *s* en *r* davant consonant sonora és corrent, quasi general (*esme* > *erme*, *CHAZMA* > *Carme*, *isla* > *irla*, *marlo*, *ferla*, *targa* etc.), mentre que *esm* és sempre la forma antiga, i altrament *Ensenisma* seria inexplicable.

ETIM. Tot seguit crida l'atenció el notable sufix *-isma*, típic de tota una sèrie de NLL pre-romans de l'àrea cèltica, o en general indoeuropea, de l'Oest d'Europa: tots els quals contenen la desinència del superlatiu indoeuropeu. TRAGISĀMA, SEGISĀMA, RIXĀMA, i molts més en les fonts de l'Antiguitat; a Castella LEŦISĀMA > *Ledesma*, ERISĀMA > *Eresma*, LUESĀMA, OMA (*Top. Hesp.* I, 99, n. 30); a França ECULISMA > *Angoulême*, *Molême*, *Bellême*, *Tbelême*, *Brantôme*, *Vendôme* (cf. *Br. z. Nfg.*, 1973, 194-5 n.); en el nostre domini lingüístic *Monesma* MONIMĪSĀMA (*Top. Hesp.* II, 263; *E.T.C.* II, 107-111) i potser *Belerma* (supra).

Si és un nom cèltic o sorotàptic —no en manquen casos a Cerdanya: *Alp*/*Alf*, *Bolquera*, *Bena*, *La Casanya*, *Darnacolleta*, *Vall-llobre*)— tenim aquí una etimologia ben concretable, a base del superlatiu de l'indoeuropeu comú SENOS 'vell' (Pok., *IEW*, 908.5, 908.7), del qual està ben documentat en cèltic el superlatiu: ky. ant. i còrn. ant. *binhám*, ky. *hynaf*, bret. mj. *benaff* (en el *Catholicon* de Lagadeuc), bret. mod. *bénañ*, irl. ant. *sinem*. Tots els quals suposen la base indoeur. SENI-IS-MO- (Holder II, 1482, 15 ss., Pok.); el sign. s'ha concretat vàriament, car l'antic glossador britònic el tradueix «patricius», però de tota manera es tracta d'aquell superlatiu.

Ensenisma, doncs, té tots els senyals de venir de SENISĀMA 'l'antiquíssima, la plana venerable': sigui el sentit de 'loc de velles construccions' o en el de 'la carena dels vells termenals': és sabut que els romans i tots els antics miraven els termenals, com a llocs venerables, consagrats al déu *Terminus*. I és sabut que la idea de vell en les tradicions antigües es revesteix de tota mena de connotacions secundàries respectuoses: ll. SENIOR > 'senyor', scr. *sanātānaḥ* 'constant, etern' etc.

Resten detalls menys importants, sobre els quals queden dubtes que no afecten la certitud de la idea. La *i* no coincideix bé amb la *i* breu que suposen *Ledesma*, *Monesma*, *Angoulême* etc.; essent un mot tan bàsic com és 'antic', no fóra estrany que hi hagués una quantitat excepcional: cf. ll. *opimus*, lit. *senýsye* 'edat', ll. *senilis* etc. (cf. Meillet, *Introd.*, 227). Però també fóra lícit —i menys excepcional— suposar que hi hagués una construcció de locatiu SENISĀMĪ (< cèlt. *-moi*), amb la metafofia consegüent.

Quant a la inicial *En-* també hi caben (i són totes versemblants) diverses explicacions. Podria ser simplement un cas de *En-* locatiu aglutinat, com en els veïns *Engorgs*, *Enveig*, *Engäit*, *Ensija*, *Empalomar* (és el que vaig dir d'*Ensenisma*, en la llista d'aquests noms, *Top.*